

ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS

MELLÉKLET

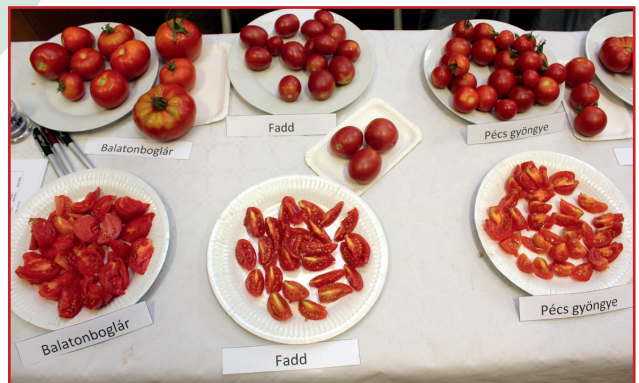

ÖMKI
Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet
Research Institute of Organic Agriculture
Forschungsinstitut für biologischen Landbau
PARTNER OF FIBL SWITZERLAND

Tájfajta paradicsom terepnap a Soroksári Tangazdaságban

Az Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet paradicsom on-farm kutatása ebben az évben 28 gazdálkodó, a Budapesti Corvinus Egyetem Ökológiai és Fenntartható Gazdálkodási Rendszerek Tanszék és a Növényi Diverzitás Központ együttműködésével valósul meg. A kutatásban 35 fajtával foglalkozunk az ország több régiójából. Az augusztus 8-án rendezett terepnapon ismét lehetőség nyílt az eddigi tapasztalatok átadására, a gazdálkodók közötti kapcsolat elősegítésére, és az érdeklődők figyelmének felkeltésére a tájfajták kutatása iránt. A résztvevők a kóstoló alkalmával értékelhették is az egyes paradicsom fajtákat miközben szakemberek gyorstesztelő műszerekkel a gazdálkodók által hozott mintákból beltartalmi értékeket is vizsgáltak (Brix, pH).

A délelőtti előadásokon sok kérdés érkezett az előadókhoz. Különösen Czucz Judit (biológus) beszámolója váltott ki nagy érdeklődést, aki a Magház elnevezésű civil génebank kezdeményezést és a fejlesztés alatt álló interaktív honlapjuk működését ismertette. Cseperkálóné Mirek Barbara (ÖMKI projektfelelős) beszámolt a 2013-as on-farm tapasztalatról, kiemelve, hogy a paradicsom vizsgálatok célja a tájfajták visszavezetése a helyi ökológiai természetbe, távlatilag pedig a regionális, bio minőségű gasztronómiai ter-

mekek előállítása. Csambalik László (ÖMKI ösztöndíjas, BCE KeTK Ökológiai és Fenntartható Gazdálkodási Rendszerek Tanszék) a tájfajta fogalma és szabályozása után a paradicsomok beltartalmi vizsgálatáról és a beltartalmi értékek, környezeti adottságokkal való összefüggéseiről beszélt. Kitekintésként sok gazdálkodót érdeklő előadást tartott Dezsény Zoltán (kutatási szakreferens, ÖMKI) a közösség által támogatott mezőgazdaságról, mint a tájfajták esetében is alkalmazható alternatív értékesítési módról. Az előadások után a régióként elhelyezett 35 paradicsom tájfajta kóstolása következett. A kóstolás kiértékeléséhez a résztvevők kérdőíveket töltöttek ki. A kinézet, alak és szín; édesség, savasság, ízintenzitás, héjszilárdság és összbenyomás kategóriák alapján a Fadd, Isztimér és Monoszló fajták lettek a legkedveltebbek. Az on-farm hálózatban résztvevő gazdálkodók mintát is hoztak a saját termelésű paradicsomaikból, így lehetőség nyílt a fajtán belüli összehasonlításokra is. Ezek elgondolkodtató és meglepő eredményeket hoztak. Azonos tájfajták más-más községben (30 kilométeres körzeten belül) igen különböző ízvilágot és más beltartalmi paramétereket mutattak, de esetenként megjelenésükben is eltértek egymástól. Mind-

ebből a helyi adottságok, valamint a természettechnológia kiemelt jelentőségére, valamint a tájfajták nagy genetikai variabilitására következtethetünk.

Kóstolás közben megkezdődött a kerekasztal beszélgetés, ahol a gazdálkodók kifejtették a fajtákkal szerzett tapasztalataikat, és megosztották jövőbeli elképzeléseiket a kutatással kapcsolatosan. A program a rendezvénynek

helyt adó soroksári tangazdaság Ökológiai Gazdálkodás Ágazatának bemutatásával és a paradicsom tájfajták természetességének kísérletének megtekintésével zárult.

Cseperkálóné Mirek Barbara
 ÖMKi

Fiatal Gazda képzés: Ökológiai Kertészet és Közösségi Alapú Értékesítés

Az Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet 2013. augusztus 23-24-én Gödöllőn, augusztus 30-31-én pedig Kecskeméten rendezte meg az *Ökológiai Kertészet és Közösségi Alapú Értékesítés* című képzését. A képzés a 2013 tavaszán indított Fiatal Gazda 3.0 című ismeretátadási és szakmai közösségépítési programunk keretében, jelentős érdeklődés mellett valósult meg. A hallgatóságot Gödöllőn Dr. Gyuricza Csaba, a Szent István Egyetem dékánja, Kecskeméten pedig Dene Orsolya, a helyszínt biztosító Bács Agrárház Nonprofit Kft. ügyvezetője köszöntötte. A pénteki napokon az ökológiai gazdálkodási ágazat fejlődéséről, az ökológiai kertészet alapjairól, a helyes talajerő-gazdálkodásról és a szelíd növényvédelemről hallhattak előadásokat a résztvevők, elsősorban a zöldségtermesztésre koncentrálva. Egy-egy előadás erejéig szó esett továbbá az on-farm kutatásokról valamint az alternatív értékesítési lehetőségekről.

A rendezvények másnapjain a résztvevők szakmai tanulmányutak keretében fiatal gazda támogatásban érintett, szakmailag igen jól felkészült és lelkes biogazdákhoz látogattak el. Házigazdánk augusztus 24-én Pető Áron volt, aki Szigetmonostoron összesen öt hektáron termeszt biozöldséget. A termény egészét közösség által támogatott mezőgazdasági rendszerben, a gazdasághoz csatlakozó ta-

gok között osztják szét. A fóliasátraknak köszönhetően a szezon immár 40 hetesre tudták nyújtani. Augusztus 31-én az Évkerék Ökotanyára látogattunk el Kistelekre, ahol a hét hektáros tanyán mintegy 1,5 hektár területen Kiss László fiatal gazda és felesége Kovács Orsolya termel zöldségeket. Az értékesítés itt is a gazdasághoz csatlakozó közösségen keresztül valósul meg. A több mint 100 fajta terményt a fiatal pár egységes heti zöldségdobozok formájában szállítja a szegedi átvevőpontra. A nap második helyszíne a Páhiban található Pecnyik Tanya Ökofarmja volt. A több mint száz éves tanyaépület környezetében elterülő földeken körülbelül egy hektáron bio fokhagymát és két hektáron bio fűszerpaprikát termesztnek. A családi birtok többi része a vetésforgóban takarmánytermesztés céljából, illetve gyepléleként hasznosul, az elsősorban a trágya miatt tartott húsmarha állomány részére.

A képzési modulon összesen mintegy 80 gyakorló gazdálkodó, leendő (bio)gazdálkodó és érdeklődő vett részt. A visszajelzések alapján mindkét alkalommal sikeres és hasznos volt az együtt töltött két nap. A program tematikus folytatása hamarosan várható.

Dezsény Zoltán
 ÖMKi

Szakmai nap a bioszója jegyében, a régió belül megvalósuló biztonságos, GMO-mentes alapanyagokért

2013. szeptember 4-én Tornyiszentmiklóson, a Völgy Major Kft. központjában rendeztük meg az első bioszója szakmai napot. A résztvevők biotermelők, bioszója termelők, mezőgazdasági szaktanácsadók, szójanemesítők és szója vetőmag forgalmazók voltak. A rendezvény elsődleges célja a közvetlen ismeretátadás, a tapasztalatcsere és a bio-szója vertikum összefogásának erősítése volt.

A délelőtti program a rendezvénynek otthont adó Völgy Major Kft. illetve Organic Food Kft. bemutatásával kezdődött, ahol a szójatermesztés mellett elsősorban ökológiai állattartással és bio tojástermeléssel foglalkoznak. A cégek tevékenységét Alfred Reinhard ügyvezető és Gergye Tamás üzemvezető mutatta be.

Klaus-Peter Wilbois, a FiBL frankfurti intézetének munkatársa a FiBL németországi szójakutatási programját ismertette meg a résztvevőkkel. Tanulságos volt arról hallani, hogy a szójatermesztés hőösszeg-igénye szempontjából sokkal kedvezőtlenebb adottságokkal bíró területeken hogyan próbálnak meg nemesítéssel, kisparcellás és on-farm termesztéstechnológiai kísérletek beállításával szakmai segítséget adni a biogazdákknak. A munka során fajtatesztelést, technológiai változatok és baktériumos kezelési variánsok vizsgálatát, gyomelnyomó képesség mérését, valamint a termőtájak agroökológiai jellemzőinek vizsgálatát egyaránt elvégzik a kutatók.

Allacherné Szépkuthy Katalin, a Hungária Öko Garancia Kft. munkatársa a pillangós növények jelentősége kapcsán kitért a talajok széntartalmának fontosságára és annak változásaira is. Felvázolta azt a nélkülözhetetlen egyensúlyt, amelyet a talaj-növény-környezet közötti kölcsönhatás alakít ki, és amely markánsan befolyásolható az alkalmazott növényfajokkal, azok vetésforgóban be-

töltött helyével, a talajműveléssel és a tápanyagellátással. Előadásában ismertette a biotermesztésben alkalmazott fontosabb pillangós növényfajok jelentőségét, részarányát és perspektíváit.

Ezután Borbélyné Dr. Hunyadi Éva ismertette az ÖMKi szója on-farm kutatásainak aktualitásait, kitérve a szójatermesztési ágazat sajtóságos helyzetére és annak európai, illetve magyarországi vonatkozásaira. Előadásában rámutatott arra, hogy a világ szójatermesztéséből Európa mindössze 3 százalékkal részesedik. Állattenyésztési ágazatai közül a sertés és a baromfi az import fehérjeterméknek, különösen a szójának a legnagyobb arányú felhasználója. A hazai állattenyésztés alapja a biztonságos fehérjebázis, ami a jelenleg módszerrel – mintegy évi 600 000 tonna szójadara import – nem fenntartható. Különösen érvényes ez a bio állattartásra, hiszen ennek az ágazatnak az alapja az ökológiai gazdaságokban megtermelt abrak- és tömegtakarmány. A hazai szója-termőterület az elmúlt években növekedett (2012-ben 36 000 ha), ugyanakkor a bio-szója területe 2012-ben sem érte el az 500 hektárt. A termésátlagok 1,6-2,3 t/ha között ingadoznak, ami bizonytalanná teszi a jövedelmezőségét, és elmarad például a németországi átlagtól. Éppen ezért a termőterület növelése mellett a termésstabilitás javítása is elengedhetetlen. Az ÖMKi az ország különböző ökológiai adottságú termőtájjain állította be bio szójatermesztési kísérleteit, helyi gazdálkodókkal és vetőmag forgalmazó cégekkel együttműködve, eddigi on-farm kísérleti projekteit kiszélesítve. Az első év eredményei reményeink szerint hasznos tapasztalatokat nyújthatnak a szójatermesztésre nyitott hazai biogazdálkodók számára.

A szójatermesztés aktualitásai kapcsán Mándi La-

josné, a Lajtamag Kft. kutatója ismertette a nemrégiben megalakult Duna Szója Szövetség és ehhez kapcsolódóan a Magyar Szója Nonprofit Kft. céljait és betöltendő szerepét a GMO-mentes szójaellátásban, hazánkban és külföldön egyaránt.

Ezt követően Gergye Tamás osztotta meg többéves szójatermesztési tapasztalatait, különösen a gyomirtás terén, ami a bioszója termesztés szempontjából az egyik legkritikusabb elemnek tekinthető. Beszámolt azokról a technikai lehetőségekről, ami a biogazdák rendelkezésére állhat, és válaszolt a gyakorlati problémák témakörében felmerült kérdésekre.

Az ebédszünet után a szántóföldi szemlével folytatódott a szakmai nap. Gergye Tamás beszélt az alkalmazott agrotechnikáról, az évjárat sajátosságairól és a fajtaválasztás szempontjairól. Szó volt arról is, hogy minden érécsoportnak megvan a maga jelentősége, nem csak a termőtájékak eltérő adottságai miatt, hanem például vetésváltási szempontok, illetve a termés időzítése miatt is.

A szója on-farm program következő lépése az ideai eredmények feldolgozása lesz, melyek publikálása jövő év elejére várható.

Borbélyné Dr. Hunyadi Éva
 ÖMKi

Bio-sziget az OMÉK-en!

Az ÖMKi is képviseltette magát a 76. Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon (OMÉK), a Vidékfejlesztési Minisztérium által szervezett ÖKO-SZIGET standon. Tevékenységeinket kiadványaink, az Öko Konferencián elhangzott szakmai előadásaink, valamint az on-farm kutatásainkból származó bio kenyér és méz kóstoló révén mutattuk be. Az érdeklődők a kiállítás során beszélgetésbe merülhettek kollégáinkkal. A kötetlen eszmecserére a Gajdos Pincészet közreműködésével megrendezett bio borkóstoló is jó alkalmat adott.

Az ÖKO-SZIGET lehetőséget teremtett a hazai bioágazat szereplőinek az együttes megjelenésre, és sok kisebb ökológiai terméket előállító cégnek tevékenységük reprezentatív bemutatására. Összevetve a két évvel ezelőtti OMÉK-kel, a szervezett megjelenés igen nagy előrelépést jelentett, és segítette az ökológiai gazdálkodás szélesebb

körű megismertetését a nagyközönséggel. Köszönet illeti a megvalósításért Vargha Dorottyt, aki a VM részéről a szervezés motorja volt.

ÖMKi

Terítéken a biobor

A biobor készítés első lépése az ökológiai szőlő-termesztés. Az átállási idő szőlőültetvények esetén 3 év, tehát az átállási idő kezdetétől számított 3 év múlva betakarított szőlő lesz ökológiai. A bio szőlő azonban csak az első lépés, hiszen az ökológiai élelmiszerek előállításánál során nem csak a termesztés, de a feldolgozás, a feldolgozás során alkalmazott módszerek, segédanyagok köre is szabályozott.

Bio borokkal már régóta találkozhatunk a piacon, azonban a bio borkészítés egységes Európai Uniói szabályozása még csak rövid múltra tekint vissza: 2012 márciusában jelent meg az Európai Bizottság vonatkozó rendelete. A korábban készült bio borok egyéb nemzeti vagy privát feltételrendszer szerint tanúsított nedűk voltak. A bio bor mellett az ökológiai szőlőből készült bor kifejezéssel is találkozhatunk a címkéken. Ezen borok esetén a bio szőlőt hagyományos, konvencionális technológiával dolgozták fel. A szőlő eredetének ily módon való feltüntetésére az új jogszabály életbe lépése óta nincs mód, így csak a 2012 előtt készült borokon találkozhatunk ilyen jelöléssel.

Mint minden biotermék, a bio borok esetén is kötelező az EU-ökológiai logójának használata (bor esetén 2012. július 31-ét követően) a termékek címkéin. Emellett az utolsó termelési vagy feldolgozási műveletet ellenőrző számszámát is egységes formában az EU ökológiai logójával egy látómezőben kell elhelyezni, közvetlenül a számszám alatt pedig kötelező a mezőgazdasági nyersanyagok termelésének helyét megadni „EU-mezőgazdaság”, „nem EU-mezőgazdaság”, „EU-/nem EU-mezőgazdaság”.

A bio borok feldolgozása során, ahogyan minden biotermék esetén, ügyelni kell arra, hogy az alapanyagok, félkész illetve késztermékek konvencionális termékekkel ne keveredhessenek, idegen vagy tiltott anyagokkal (pl. nem engedélyezett adalék- vagy segédanyagok) ne szennyeződhetnek. Ennek érdekében az ökológiai termékek feldolgozását időben vagy térben elkülönítve kell végezni a nem ökológiai termékektől, s biztosítani kell a tételek azonosíthatóságát a teljes feldolgozás során. Amennyiben egy borászatban bio és konvencionális szőlő feldolgozására is sor kerül, az elkülönítés mellett arra is különös figyelmet kell fordítani, hogy a feldolgozás során használt eszközök megfelelően ki legyenek tisztítva, el legyenek mosva a biotermékek feldolgozása előtt.

Az ökológiai termékek feldolgozásáról általánosan elmondható, hogy kémleletes technológiákat kell alkalmazni. A borászati technológiák közül nem alkalmazhatók a közvetkező módszerek: hűtéssel történő részleges sűrítés; kéntelenítés fizikai eljárásokkal; a borkőkiválás megakadályozása érdekében végzett elektrodialízis; a borok alkoholtartalmának részleges kivonása; kationcserélőkkel történő kezelés a borban lévő borkő kiválásának megakadályozása céljából. Hőkezelések esetén a hőmérséklet nem haladhatja meg a 70 °C-ot, valamint a

semleges szűrőközeggel vagy a nélkül végzett centrifugálás és szűrés esetén a pórusok mérete nem lehet 0,2 mikrométernél kisebb. Ezen technológiák azonban nagyrészt nagyüzemi technológiák, melyet a legtöbb kisebb borászatban egyébként sem alkalmaznak.

A borászati technológia során alkalmazható segéd és adalékanyagok köre is szabályozott. A legérdekesebb kérdés talán az élesztő kultúrák alkalmazása. Fajlesztő a bio rendeletek előírásainak megfelelően használható, azonban annak GMO-mentesnek kell lennie, tehát nem használható olyan készítmény melyet GMO-ból vagy azok felhasználásával állítottak elő. Az élesztő tápsók közül csak a diammónium-foszfát és a tiamin-hidroklorid alkalmazható.

A vonatkozó jogszabályok szerint a maximális kén-dioxid-tartalom nem haladhatja meg vörösborok esetén a 100 mg/litert, fehér és rozéborok esetén pedig a 150 mg/litert. Ez a határérték konvencionális, azaz nem bio borok esetén 150 mg/liter illetve 200 mg/liter a vörös, illetve a fehér és rozéborok esetén.

A borok derítésére használható anyagok köre szintén szabályozott. Használható étkezési zselatin, növényi eredetű (búzából vagy borsóból származó) fehérje, tojásfehérje-albumin, tanninok, kazein, kálium-kazeinát, szilícium-dioxid, bentonit, illetve pektinbontó enzimek. A bio borkészítés nem ördögösség tehát. Azon technológiák, melyeket a kisebb borászatokban alkalmaznak, szinte kivétel nélkül alkalmazhatók a bio feldolgozás során is.

Sokszor találkozhatunk előítéletekkel, miszerint a bio borok minősége alulmúlja a konvencionálisokét. A borok minősége azonban nagyrészt a fajta, az évjárat és a borászati technológia függvénye. Minőség tekintetében, tehát a bio borok sem maradnak el a konvencionálisaktól. Szerencsére erről ma már több hazai díjnyertes bio bor ismeretében az értő közönség is meggyőződhet.

Göblyös Judit

Hungári Öko Garancia Kft.

HUNGÁRIA ÖKO GARANCIA
HU-ÖKO-02
A mi ellenőrzésünk az Ön garanciája!

MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERIPARI TERÜLETEN VÉGZETT ELLENŐRZÉS ÉS TANÚSÍTÁS

ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS, BIOTERMÉKEK ELLENŐRZÉSE ÉS TANÚSÍTÁSA
AZ ALÁBBI TERÜLETEKEN: növénytermesztés, állattenyésztés, feldolgozás, kereskedelem

A HOGY PRIVÁT FELTÉTELRENDSZERE ALAPJÁN: bio strucc-emu és nudantartás
Magán bio védjegyszervezetek előírásai alapján:
Demeter | BioSuisse | BioAustria | Bioland | Naturland | JAS

TEVÉKENYSÉGÜNK KONVENCIONÁLIS TERÜLETEKEN:
GlobalGAP, Tojáseredet-tanúsítás, GMO-mentes termékek tanúsítása, Beszállítói auditok, Magán védjegyprojektek külső auditálása

Keresse a különböző tevékenységekre készített tematikus tájékoztatónkat a honlapunkon!

Hungaria Öko Garancia Kft. Tel: +36-1/336-0533 | Fax: +36-1/336-0534
1033 Budapest Miklós tér 1. E-mail: info@okogarancia.hu